

school moet. Heel vaak heeft ook de onderwijzer er weinig plezier van. Moet hij er een aparte klas van maken? Ook als het hoofd b.v. reeds het vijfde, zesde en zevende leerjaar voor zijn rekening heeft. En dan, hoe zal het inwerken op de gewilligheid en de volgzzaamheid van zoo'n kind, wanneer er thuis gedurig over gekankerd wordt, dat zoo'n groote jongen, zoo'n groote meid nog naar school moet? De eenige oplossing lijkt mij hier, dat de kinderen na het doorloopen van het 7de leerjaar worden vrijgelaten. Te meer, omdat de opvatting van alle kantonrechters ook niet dezelfde is, krijgt men zoo gemakkelijk een verschillende rechtsbedeling, met natuurlijk een deel verongelijken.

De ordelijke burger houdt zich graag aan de wet, komt niet graag in aanraking met boete en straf en het zou jammer wezen als door een minder gelukkige bepaling sommige ouders over den schroom in dezen heenraakten.

Gr.

G. MEIMA.

ZENDING EN EVANGELISATIE

De Saecularisme.

Op de Conferentie van Jeruzalem 1928 kwam, naast de vele zendingsvraagstukken, ook het Saecularisme ter sprake. Algemeen werd erkend, dat de Christelijke wereld hier voor een probleem stond, aan welks oplossing een ieder mee moest werken. Vooral het zendingswerk was er mee gemoeid.

Aan dien oproep hebben sommige personen gehoor gegeven. En zoo ligt ook voor ons een brochure van de hand van prof. dr. M. Schlunk onder den titel: „Die Ueberwindung des Säcularismus“, met den ondertitel: „Die Entchristlichung der modernen Menschheit und die Aufgaben der Weltmission des Christentums“.

Reeds die titel is veelzeggend. Het Saecularisme is als een woekerplant, die den levenden stam in doodelijke omhelzing langzaam maar zeker vernietigt. Versterking van den stam alleen is niet genoeg; de woekerplant zelf moet worden weggenomen.

Voor deze verwereldlijking, deze ontchristelijking der heele maatschappij, moet ook ons oog geopend zijn. Het kennen van het gevaar, waardoor wij van alle zijden worden bedreigd, zal te ernstiger aansporing zijn om het met alle kracht te bestrijden.

Eerste vraag is: wat wordt met het Saecularisme bedoeld?

Prof. Schlunk antwoordt: „Elke blik in de kranten, in de uitstalling van de boekhandelaars, in de weekbladen, in de opwindende plakaten der bioscopen, in de programma's der theaters, der varieté's, der uitspanningslokalen, elke statistiek der kerkgangers en van hen die met de kerk breken, het beluisteren der dagelijksche gesprekken op de straat en in den trein, het nauwkeurig letten op de practijken in den handel en alle zaken en de politiek, verkondigt het ons op volkomen onweersprekelijke wijze, dat de Christenheid in de moderne menschheid een verdwijnend kleine minderheid vormt.“

Het Saecularisme verklaart de wereld uit te berekenen welken, zuiver mechanisch; het vertrouwt op de kracht en het genie van den mensch; het knielt voor het geld en het genot. De boom van het Saecularisme is onmiskenbaar uit zijn vruchten te kennen.

Het Christendom verwereldlijkt; maar ook de heidenwereld laat den godsdienst los. De Japaners, de Indiërs, de Afrikaners, zij allen hebben door ondervinding geleerd, dat de vooruitgang niet onlosmakelijk met het Christendom verbonden is, en met prijsgeving van eigen geestelijke goederen gaan zij in het spoor der verwereldlijkte Christenvolken. Zij saeculariseeren de scholen, en spotten met den godsdienst der vaderen. Ook al laten zij de zendingen rustig werken, toch sluiten zij hun hart voor het Woord, omdat zij het hart aan het goed dezer wereld geleerd hebben over te geven.

Dat dit alles op het bolsjewisme uitloopt, behoeft geen verwondering te wekken. Het is de noodzakelijke consequentie van de ontchristelijking van het tegenwoordige leven. Prof. Schlunk noemt het bolsjewisme het georganiseerde Saecularisme, opkomend uit het blanke ras, beziel met satanischen haat tegen het Christendom, en met het doel de volken der wereld tot zich te trekken. Het bolsjewisme is georganiseerd Saecularisme, dat zich tegen het Saecularisme der blanke rassen, en tegen hun aanmatigende heerschszucht en tegen hun machtspolitiek te weer stelt.

Op het zendingsveld worden de gevolgen van dit streven reeds gezien.

De eenvoudige prediking onder de heidenen moet er op rekenen tegenwerpingen te hooren, die voortkomen uit den strijd, in Europa op het gebied van wijsbegeerte en godsdienstpsychologie gevoerd.

Bij het onderwijs worden met name in China en Japan vakken verplicht gesteld, die eigenlijk verkapt Saecularisme zijn, terwijl het godsdienstonderwijs wordt beperkt of zelfs verboden.

De opbouw der kerk heeft groote moeilijkheden wegens de steeds verder gaande wenschen van rasseninstinct en nationalistisch streven. En waar het Europeesch industrieuzen op het zendingsveld doordrong, ziet de zending zich voor het feit geplaatst, of de partij te kiezen van zijn volksgenooten en alzo ook van hun kwaad, of tegen dit kwaad op te komen en alzo ook tegen zijn eigen volk partij te kiezen.

Zelfs nog erger wordt het, daar er zelfs onder de zendingsmensen zijn, die meedoen met de talloos velen, die nog den Christennaam willen dragen, maar het Christendom achten verouderd te zijn en onwetenschappelijk en in den grond der zaak reeds lang overwonnen.

Het Saecularisme is de bijl, die aan den wortel van den boom des Christendoms is gelegd.

En nu is het niet genoeg, om nieuwe aanvalsplannen te maken; het Saecularisme is meer dan een verschijnsel, waarvoor wij op onze hoede moeten zijn. Het is een probleem, dat den man van wetenschap opeischt, om er studie van te maken, de oorzaken op te sporen, en de middelen ter bestrijding aan te wijzen. Het bestaan niet alleen der zending, maar ook der Christelijke kerk zelf, ja van het Christendom, is er mee gemoeid.

Men meene niet, dat dit overdreven taal is. Het lezen van het Report der Jeruzalemsche Conferentie, en ook de bestudeering van een boekje als van prof. Schlunk, kan ons van den ernst dezer Christelijke wereldcrisis overtuigen. Wij willen allermint ontkennen de noodzakelijkheid van het bestudeeren der crisis in den landbouw en den handel; en de daarvoor aangewezen corporaties en de regeeringen mogen zich aan deze hun taak niet onttrekken. Maar van niet minder belang is de kwestie, wat wij van de algemeen doorwerkende verwereldlijking en ontchristelijking van maatschappij en ook van kerk hebben te denken, en wat er gebeuren moet, om dit vreeselijke kwaad tegen te houden, opdat straks niet heel Europa en het heidensch Azië met Afrika aan het bolsjewisme ten buit valt.

Wij achten ons tot deze taak niet bevoegd, en vestigen dus op de brochure van prof. Schlunk gaarne de aandacht. Verschillende artikelen in het Nieuw Allg. Miss. Zeitschrift handelen ook over deze zaak; onze Duitse naturen voelen diep den nood, dien het Saecularisme veroorzaakt. Maar is Nederland er vrij van?

Aan het slot van zijn brochure wijst prof. Schlunk op de Aufgaben, waarvoor het Saecularisme ons plaatst.

Als zendingsman in hart en nieren spreekt hij eerst over de taak der zending. „De wereldmission des Christendoms moet aan de anti-christelijke moderne menschheid het bewijs leveren, dat ons geloof niet dood is, maar een macht des levens, en een getuigenis van de werkelijkheid Gods en van Zijn in Christus geopenbaarde macht om te verlossen.“

Want wat weet de groote massa buiten de kerk van de offers, die de kleine kring van zendingsvrienden jaar na jaar zonder opspraak te wekken en in klimmende mate voor de zending brengt? Hier hebben wij een bewijs van de levenskracht der kerken en van het God geheiligd leven.

En wat weet de groote menigte van de offers, die de zendingen en hun vrouwen brengen, die hun leven stellen in den dienst van Christus? Natuurlijk, in den handel en de wetenschap geschiedt dit ook; maar op het terrein der zending geschiedt dit uit een heel ander beginsel; het gaat niet om geldelijk gewin of eer bij menschen, maar uit liefde tot het verlorene en om te gaan in het voetspoor van Jezus.

En ook, gezien wordt het feit, dat uit ruwe, woeste heidenen, vrome kinderen Gods worden. Het wonder der wedergeboorte wordt in de zending dagelijks gezien; maar het blijft een wonder van Gods herscheppende en verlossende genade. Tegen de verwereldlijking is steeds krachtiger zendingsarbeid een uitverkoren middel Gods.

Ook is het noodig het Christendom zelf los te maken van de cultuur; cultuur is iets anders dan Christendom. De cultuur moge door het Christendom het meest tot ontwikkeling zijn gekomen, zoodat men haar een vrucht van het Christendom zou kunnen heeten, zij mag toch niet met het Christendom vereenzelvigd worden. Desnoods kunnen wij heel de cultuur missen, zonder dat dit iets tekort doet aan ons geloof en onze zaligheid.

Het wordt weer noodig de eenigheid, de goddelijkheid, de absoluteitheid, de eeuwige beteekenis, de zielsverlossende kracht van het Christelijk geloof in het licht te stellen. Hier dan moet de cultuur, de wetenschap, de moderne mensch, afblijven. Hier zijn twee terreinen; en op het terrein van het ware Christendom komt de monach alleen door wedergeboorte en vernieuwing des harten.

De derde taak is echter, om de hedendaagsche cultuur niet aan haar lot over te laten, maar om haar met Christenhart en Christenhoofd aan te vatten. Behoeft is er aan waarachtig Christelijke menschen, die het groote terrein der wereld, waarop nu het Saecularisme beslag heeft gelegd, heroveren in de mogendheid des Heeren door degelijke wetenschappelijke studie naar den eisch van Gods Woord.

Niet minder noodig is in de vierde plaats ontwaking en opleving der Christelijke kerk; door-

breking van de genade Gods in talloze harten. De kerk moet weer leeren verstaan, dat zij een stad op een berg is, het licht der wereld en het zout der aarde.

Prof. Schlunk, die vele schoone dingen zegt, legt o.i. op hetgeen wij in de laatste alinea's betoogden, te weinig nadruk. Het Saecularisme vindt zijn krachtigste oorzaak in het zwakke geloofsleven der Christenen; de Christenen doen zelf in te veel opzichten met de wereld, en alzo met het Saecularismemeel.

Wij moeten dit artikel eindigen, maar spreken er nog onze blijdschap over uit, dat prof. Schlunk niets moet hebben van een „Einheitsfront aller Religionen“, waarvoor ook op de Conferentie van Jeruzalem door sommigen een lans werd gebroken. Het Saecularisme wordt niet overwonnen door het wegnemen van enkele of vele uitwassen; het moet in het hart worden getroffen, en dat zal alleen geschieden, indien men zijn standpunt neemt in het geloof aan Jezus Christus, die ons met God verzoent, en van uit dit geloof denkt en handelt. Het blijft waar, wat de apostel Johannes schreef: „Dit is de overwinning, die de wereld overwint, n.l. ons geloof.“

J. D. W.

PERSCHOUWT

G. J. Diekema.

Behalve een levensbericht, vinden we het volgende waardeerende artikel in het „Handelsblad“ over den j.l. Zaterdag overleden Amerikaanschen gezant.

G. J. Diekema was in den grond der zaak een der onzen. Hij stamde uit een Nederlandsch geslacht, uit dat stoere Nederlandsche Noorden, dat trouwhartige sterke figuren in zoo ruime mate heeft voortgebracht. Amerika vond in hem een overtuigd discipel, door drongen van de groote taak, die de republiek der V. S. vervullen kan wanneer zij haar geweldige energie en haar onmetelijk idealisme in de juiste banen zal weten te leiden. Maar Nederland bleef een ruime plaats innemen in zijn hart en het was geen toeval, dat deze advocaat en politicus als afsluiting van zijn brilante Amerikaanse carrière den post begeerde van Amerikaanschen gezant te Den Haag.

De heer Diekema had trouwens in Amerika zijn oude stamland steeds voor oogen. Hij had zich gevestigd in den staat Michigan, waar bijna een eeuw geleden de Calvinistische emigranten, onder leiding van Dr. van Raalte en anderen, die zich in Nederland verdrukt voelden, een vrij en onbelemmerd bestaan zochten en na jaren van groote ontbering vonden. Holland heette het stadje waar hij zich als advocaat neerzette en waar hij een der leidende figuren werd uit het politieke leven als overtuigd aanhanger van de republikeinsche partij.

In 1926 maakten wij een reis door dit deel van Amerika. Toen vond onze eerste ontmoeting met Dr. Diekema plaats, een bezige figuur in een druk Amerikaansche advocatenkantoor, een actief propagandist voor de republikeinsche partijbeginzelen. Maar zich steeds en bewust één voelend met het Hollandsch karakter, dat in deze streek nog zoo krachtig voortvloet en dat in het christelijke en confessioneel wetenschappelijke leven zelfs hier en daar in de spreektaal gehandhaafd is gebleven.

Toen reeds had Dr. Diekema ons van zijn wensch om Nederland te zien en van nabij te leeren kennen, gesproken. Maar eerst in 1929, toen president Hoover aan het bewind kwam, zou zijn wensch in vervulling gaan, want het was Hoover, die dezen Amerikaanschen Nederlander, partijgenoot en helper, benoemde tot opvolger in Den Haag van den populairen Richard Tobin en zoo heeft G. J. Diekema toch nog korten tijd kunnen genieten van de omgeving waar hij zich thuis voelde en waarin hij zijn beide vaderlanden kon zien.

Hij laat in Nederland vele en warme vrienden achter. Hij heeft ons land in alle richtingen bereisd en overal contact gezocht met de leiders van ons politieke, culturele en economische leven. Hij sprak veel en graag en het was steeds een bijzondere sensatie om te luisteren naar wat deze jeugdige grijsaard te zeggen had met dat bijna kinderlijke enthousiasme, dat in een Amerikaan zoo veel gemakkelijker en natuurlijker schijnt op te wellen dan in onzen zuiver Nederlandschen volksaard.

Zoo thuis gevoelde hij zich in onze Nederlandsche omgeving, dat hij niet schroomde om af en toe kritische opmerkingen te maken, die misschien niet steeds binnen de strikt diplomatieke grenzen bleven, maar die het voordeel hadden welgemeend en volkomen eerlijk te zijn. Aan een diepe waardering voor ons land heeft het bij hem met dat al nooit gemankeerd.

Hij voelde zich gelukkig in ons midden en liet nooit na om daarvan met warmte te getuigen. Een diplomaat in den strikt technischen zin van het woord mocht hij misschien niet heeten. Daartoe was hij te spontaan en... te Amerikaans. Maar een beter en actiever vriend zal Nederland in Amerika niet licht meer vinden.

Theologische School.

In „De Wachter“ lezen we het volgende verslag van de overdracht van het Rectoraat aan de Theologische School te Kampen.

Op Dinsdag 9 December had, in een te 7 uur aangevangen vergadering in de Aula der Theologische School, de overdracht van het Rectoraat plaats.

De afredende Rector, Prof. Ridderbos, hield vooral eene rede over: Jeremia's strijd tegen de valsche profeten.

Spre
historia
profete

Al
begin
zich st
tempel
het on
aan, d
gericht
worder
Silo. O
met d
zweepe
door b
de inv
wordt
Da
door
konin
omwor
Babyl
Heeren
dat de
loopen
ping
merkwa
treedt
schied
traden
nation
Ditz
manne
reeds
voor,
zouder
gen ge
misle
ren N
In
Jerem
tegens
Jerem
een v
van w
al gek
niet,
„ware
Ome
ze all
inhou
Voo
getoor
In
tegens
sten g
Reeds
aan l
zich
Zijn
het r
verult
tional
zoolar
van o
den g
Daaro
religie
de ge
verper
ideaal
Zul
leven
in zo
En vo
ijver
opwin
zien.
Jer
van C
en te
tegen
een w
een b
sma
gaan.
volhe
Die v
meer
de mo
der w
Hie
de ge
daarn
T. Ho
De
geoper
Pro
rede
stuk
feten“

De v
taling k
Niet,
teekenis
wat hij
daartoe
door zij
dacht te
meeleve

De v
taling k
Niet,
teekenis
wat hij
daartoe
door zij
dacht te
meeleve

De v
taling k
Niet,
teekenis
wat hij
daartoe
door zij
dacht te
meeleve

De v
taling k
Niet,
teekenis
wat hij
daartoe
door zij
dacht te
meeleve

De v
taling k
Niet,
teekenis
wat hij
daartoe
door zij
dacht te
meeleve

De v
taling k
Niet,
teekenis
wat hij
daartoe
door zij
dacht te
meeleve

illooze harten.
i, dat zij een
wereld en het

ngen zegt, legt
a's betoogden,
indt zijn krach-
even der Chris-
veel opzichten
cularisme mee!
maar spreken
prof. Schlunk
eitsfront aller
onferentie van
verl gebroken.
nnen door het
sen; het moet
lat zal alleen
t neemt in het
met God ver-
a handelt. Het
schreef: „Dit
overwint, n.l.

J. D. W.

G. J. Diekema.

e het volgende
lad" over den
gezant.

r zaak een der
ch geslacht, uit
at trouwhartige
t voortgebracht.
discipel, door
ublick der V. S.
dige energie en
hanen zal we-
n ruime plaats
toeval, dat deze
n zijn brillante
erde van Ame-

erika zijn oude
zich gevestigd
n eeuw geleden
leiding van De
erland verdrukt
aan zochten en
Holland heette
t neerzette en
werd uit het
er van de repu-

r dit deel van
aoeting met Dr
en druk Ameri-
f propagandist
len. Maar zich
Hollandsch ka-
chtig voortvloet
eel wetenschap-
spreektaal ge-
an zijn wensch
leeren kennen.
resident Hoover
h in vervulling
en Amerikaan-
siper, benoemde
ulairen Richard
och nog korten
g waar hij zich
de vaderlanden

e vrienden ach-
gen bereid en
s van ons poli-
. Hij sprak veel
ondere sensatie
ge grisaard te
e enthousiasme,
ikelijker en na-
n onzen zuiver

Nederlandsche
af en toe criti-
hien niet steeds
n bleven, maar
l en volkomen
bering voor ons
oit gemankeerd.
len en liet nooit
gen.
hen zin van het
n. Daartoe was
Maar een beter
Amerika niet

logische School.
ade verslag van
de Theologische

een te 7 uur
der Theologi-
ctoraat plaats-
os, hield vooral
jd tegen de

Spreker begon met de beschrijving van enkele historische feiten, waarbij Jeremia met de valsche profeten in botsing kwam.

Allereerst Jeremia's tempelprediking in het begin van Jofakim's regeering, waarin de profeet zich stelt tegenover het valsche vertrouwen op den tempel; hij betuigt, dat de Heere van Juda vraagt het onderhouden van Zijn zedelijke wet; en kondigt aan, dat vanwege de overtreding hiervan het Godsgericht over het volk zal komen, en de tempel zal worden verwoest, evenals eenmaal het heiligdom te Silo. Om deze reden beschuldigen de valsche profeten met de priesters, Jeremia van heiligschennis, ze zweepen het volk tegen hem op en eischen zijn dood; door het tusschenbeide komen der vorsten — bij wie de invloed van den vromen Josia nog nawerkt — wordt hun opzet echter verijdeld.

Dan komt ter sprake Jeremia's strijd tegen de — door de valsche profeten gesteunde — pogingen, om koning Zedekia te bewegen, in verbinding met de omwonende volken, een poging te wagen om het Babylonische juk af te werpen. In den Naam des Heeren verkondigt Jeremia op indrukwekkende wijze dat deze pogingen slechts op ondergang kunnen uitloopen; en dat het behoud des volks ligt in onderwerping aan Nebukadnezar. Hierbij komt hij op zeer merkwaardige wijze in conflict met Hananja, die optreedt als woordvoerder der vrijheidspartij. Deze geschiedenis illustreert, hoe deze valsche profeten optraden als vertegenwoordigers van het ideaal van nationale vrijheid en glorie.

Ditselfde blijkt ook uit het optreden van soortgelijke mannen in Babel, onder dat deel des volks, dat toen reeds was weggevoerd. Zij spiegelden den ballingen voor, dat ze weldra weer naar het vaderland terug zouden keeren. Jeremia heeft door een aan de ballingen gericht brief ook deze beweging (die voor het misleide volk uiterst gevaarlijk kon worden) in 's Heeren Naam bestreden.

In de tweede plaats stond Spreker stil bij Jeremia's profetisch oordeel over het woord zijner tegenstanders. Hierbij werd aangetoond, dat er naar Jeremia's getuigenis tusschen hun woord en het zijne een volstrekte tegenstelling bestond, de tegenstelling van waarheid en leugen, dezelfde tegenstelling dus — al gebruikt het Oude Testament onze uitdrukkingen niet, — die wij plegen aan te duiden met de termen „ware" en „valsche" profetie.

Omdat die tegenstelling een principiële is, omvat ze alles: vooreerst den oorsprong, dan karakter en inhoud, en tenslotte de vervulling der profetie.

Voor de onderscheiden punten wordt dit nader aangetoond.

In de derde plaats wordt uiteengezet, dat deze tegenstelling tusschen tweeërlei profetie haar diepst den grond vindt in tweeërlei gedachte aangaande God. Reeds bij Jeremia's tempelprediking trad dit scherp aan het licht. Hier blijkt, dat deze valsche profeten zich aangaande den God van Israël en aangaande Zijn dienst een voorstelling hadden gevormd, waarbij het religieuze zedelijke werd uitgeschakeld en alles veruitwendigd werd; ze meenden, dat Hij Israëls nationale God was, die persé aan Israëls zijde stond, zoolang ten minste Israël door het uitwendige middel van offers en tempeldiensten den band onderhield. In den grond der zaak is dit een Heidensche gedachte. Daarom was de religie van deze profeten een valsche religie, en hun God een valsche God, een product van de gedachten en begeerten van het eigen hart, een verspersoonlijking en vergoddelijking van hun nationale ideaal.

Zulk een godsdienst heeft geen kracht om hart en leven te vernieuwen. Vandaar hun minderwaardigheid in zedelijk opzicht, door Jeremia zoo scherp bestraft. En voorts: hun nationalisme was chauvinisme, hun ijver fanatisme, hun geestdrift een hartstochtelijke opwinding, die hen belette, de werkelijkheid recht te zien.

Jeremia daarentegen had geleerd, naar de stem van God te luisteren, het Woord Gods te ontvangen en te spreken, ook al ging dit woord rechtstreeks in tegen de wenschen van het eigen hart. Zoo was hij een waar profeet en ook een profeet der waarheid in een bijzonderen zin. Voor die waarheid Gods heeft hij smaad en vijandschap verduurd en martelingen ondergaan. Zoo is Jeremia type van Hem, Die in der tijden volheid komt om der waarheid getuigenis te geven. Die voor de waarheid den dood is ingegaan, en Die, meer dan martelaar, als Profeet, Priester en Koning de macht der leugen heeft verbroken en aan het rijk der waarheid een eeuwigen triomf verzekerd.

Hierop ging de Spreker over tot het verhalen van de geschiedenis der School onder zijn Rectoraat, om daarna het Rectoraat over te dragen aan Prof. Dr T. Hoekstra.

De vergadering (die met Psalmgezang en gebed geopend was) werd met dankzegging gesloten.

Prof. Ridderbos stelt zich voor, den inhoud der rede later in druk te doen verschijnen als een hoofdstuk in het grootere werk: „Het Godswoord der Profeten".

J. W.

Emil Brunner, De Theologie der Crisis.
N.V. Boekh. W. ten Have — Amsterdam.

De verschijning van dit boek in nederlandsche vertaling kan ik slechts betreuren.

Niet, dat ik den auteur niet een man van groote beteekenis zou achten, of ernstige bestudeering van wat hij wil, niet een plicht zou rekenen van... wie daartoe in staat is. Integendeel, wat Brunner, en de door zijn school verdedigde leer wil, heeft de aandacht te eischen van ieder, die op theologisch gebied wil meeleven. Een eventueel verwijt, dat ons blad zich van

dit geschrift ontdoet met — alweer afwijzende critiek, legt onze redactie dan ook rustig naast zich neer. Want „De Reformatie" is een van de weinige bladen, die juist voor het gereformeerde volk gepoogd hebben, de opinies van de school, waartoe Brunner behoort, toe te lichten op enkele critieke punten, en ze te confronteren met de gereformeerde belijdenis.

Wat ons dan wel van dit bepaalde boekje de publicatie in deze nederlandsche vertaling (uit het Engelsch van een in den regel duitsch sprekend Zwitser...) doet betreuren, is juist het feit, dat men het in vertaling aanbiedt. Wie krachtens ernstigen wil-tot-studie, of krachtens zijn officieel beroep, de meeningen van Brunner kennen wil, heeft natuurlijk een nederlandsche vertaling niet nodig, zal ook veel liever den auteur in zijn eigen taal lezen, omdat een vertaling altijd gebrekkelijk blijft. Hij weet maar al te goed, dat hij aan deze lezingen zoo ongeveer niets heeft, om den schrijver wezenlijk te leeren kennen. Want deze brochure is in haar consequenties eenvoudig weg niet te verstaan, en laat ieder in nevelen achter, als men niet achter alles, wat hier gezegd wordt, de andere, wetenschappelijke argumenteerende, boeken van den schrijver zet. Theologen van professie hebben dus aan dit boekje niets voor de wezenlijke bestudeering van wat Brunner e.s. willen. Misschien is het woord „niets" te sterk gesproken; laat ik dan eraan toevoegen: „niets, zonder de andere boeken van den schrijver".

Met een vertaling wil men dus het volk in zijn breeden omvang zoeken. Dat breed-genomen volk, dat dus niet groepen is tot specialstudie, dat een nederlandsche vertaling noodig heeft, en al de schade-posten van zoo'n vertaling helaas niet ontgaan kan, dat volk zal dus nu eens ingewijd worden in de theologie der crisis, waarvan het al zoo een en ander gehoord heeft in fanfares of in serieuze rede.

Het volk wordt dus uitgenodigd, uit deze „gezonde christelijke wetenschap", en dan nog wel gepopulariseerd, de theologie der crisis te leeren kennen. De schare is dan ook al „graag" gemaakt met voorafgaande philippica's tegen slapers en farizeeërs, die aan deze „krisis", aan deze fundamentele kastijding uit louter duheid en muheid zich niet onderwerpen wil...

Arm volk... want het komt geen stap vooruit. En het krijgt wel een heelen duw achteruit.

Het komt geen stap vooruit. Waarom niet? Allereerst, omdat de „theologie der crisis" ons in het algemeen niet vooruitbrengt, en ook niet onder het gericht Gods brengt, maar ons zoo ongeveer alles afneemt. Ze heeft een heel groot arsenaal van verwijten op wat bestaat; en het zou dwaasheid zijn, zich daarvan niets aan te trekken, want er is zeer veel waars in. Maar het standpunt deugt niet, het is door en door ongereformeerd, het vernietigt het denken der reformatoren, niet eens op de manier van begraving, maar op die van crematie. Daarom kan slechts hij deze critiek toetsen op haar waardegehalte, en zijn winst er mee doen, die tevens het stelsel zelf doorziet, en zijn grondfouten ontdekt heeft. Hiervan is nu in deze brochure geen sprake. Dit grondstelsel blootleggen, och neen, dat heeft de auteur ook niet bedoeld in de hier gebundelde lezingen; en al zou hij het gewild hebben, ons eenvoudige volk kan zijn grondbegrippen trouwens niet eens herkennen uit de vertaling. Van die laatste zeg ik geen kwaad, want ik heb den engelschen tekst niet gezien. Maar wie weet, wat vertalen is, zal mij toestemmen, dat de herkenning van het grondschema en zijn terminologie zoo goed als onmogelijk is, wanneer een duitsch sprekend hoogleeraar een in het engelsch gegeven stel redevoeringen in het nederlandsch terugvindt. En dan zijn daar dan ook nog de wetenschappelijke termen, die eenvoudige lezers moeten misverstaan. Ik noem een voorbeeld slechts: het woord idealistisch immanentiegelooft. Laat ons volk daarbij de Chr. Enc. en Oosthoek enz. bij te pas brengen, en zelfs, in een gunstig geval, weten, wat een gereformeerde theoloog als theoloog onder de immanentie (Gods) verstaat; dan heeft men toch van den eigenaardigen term „immanent" uit de dialektische filosofie nog niets begrepen. Met alle vertoën van populariteit gaat zoolets aan de lezers, die men zoekt, ten eenenmale voorbij.

Komt alzoo het volk, dat men door die vertaling zoekt, geen stap vooruit, het krijgt wel een duw in achterwaartsche richting. Heel wat uitspraken van Brunner, die hij hem, voor wie hem in zijn wetenschappelijk werk volgen kan, niet oppervlakkig zijn (al zijn ze voorts onhoudbaar), zullen in deze vertaling juist onder de geestelijke brantes, die tegenwoordig de lucht verontreinigen, de toch al ontstellende oppervlakkigheid in de hand werken, en een goedkoop schermen van de leerlingen met wat ze van gemakkelijke fanfares hunner (laatste) leiders hebben gehoord in criticistische rede, in de hand werken. In het voorwoord staat, dat de Amerikaanse lezingen, waaronder thans ook die van Prof. Brunner een plaats vonden, niets zullen toelaten, „dat afwijkt van de waarheid, die in Jezus Christus is". Het spijt me — de gronden gaf ik deels vroeger aan — dat aan dezen eisch niet de hand gehouden wordt, — getuige dit boekje. Het wijkt heel erg af van de waarheid, die in Jezus Christus is. Maar ook afgedacht daarvan, wemelt het boek van stellingen, uitspraken, die gedragen zijn door een gedachtenschema, dat opgebouwd wordt precies aan den anderen kant van „gezonde" calvinistische wijbegeerte en theologie. Sprekende over het „sociale" bestand van den mensch, draaft de schrijver door, en zegt: „Alles, wat privaat is, is noodwendig privatio, onttrekking, afzondering, die gericht is tegen het leven, tegen den mensch, tegen God". Daar gaat een heel stuk gezond calvinisme overboord, en en passant ook een „gezonde" paradox... „De ontbinding begint met de orthodoxie van de zeventiende eeuw", heet het; en velen zeggen dadelijk „amen". Maar het woord orthodoxie vraagt nadere begrenzing, en zonder deze is zoo'n uitspraak humbug. Vervolgens een inspiratie-theorie, die hierop neerkomt, dat God „gebruik maakt" van de menselijke en dus (let op de gedachtenfout: DUS) zwakke en feilbare woorden van personen, die aan dwaling onderhevig zijn". Waarop dan volgt een strijd tegen de „inspiratie-leer" der orthodoxie, waarbij de schrijver toont, wel de zwakke plekken te kennen van zijn eigen naaste geestelijke familie, doch door

onvoldoende kennis van wat het wetenschappelijk Calvinisme in den loop der eeuwen gezegd heeft, niet in staat is, te zeggen, op welke punten die zwakke plekken reeds lang overwonnen zijn, en het probleem verlegd is. Hij strijdt hier tegen een verlaten standpunt, maar de misère is natuurlijk, dat heel wat lezers, vooral van de half en half „gebildeten", zich de handen wrijven, omdat ze meenen, dat het tegen hun familie gaat. En zij staan boven hun familie; „boven" is een euphemisme voor „buiten".

Zoo zou ik kunnen voortgaan. Hier een onzuivere scheiding tusschen Woord Gods en bijbeltekst, en daar om een onzuivere probleemstelling inzake bijbelgehoof en bijbelcritiek. Daar een karikatuur van den „orthodoxen" mensch, die „terecht" een hatelijk wezen heet, want „hij is het, hij heeft het, hij weet het"; u begrijpt er natuurlijk alles van. Prachtig suggestieve materiaal, om de zielen te verblinden van die „hatelijke wezens", die niet orthodox willen zijn, omdat ze het niet kunnen, die met de crisis coquetteeren op dezelfde wankelende gronden, als ik in het motto van mijn „Tusschen Ja en Neen" citeerde uit... het tijdschrift van Emil Brunner en de zijnen. Ginds een ontstellende begripsverwarring; „de ware christen bestaat in werkelijkheid niet, omdat hij, WIJL hij een christen is, steeds een zondaar blijft, zoo goed als de anderen, die geen Christenen zijn". Elders de historische-verkrachtende bewering, dat modernisme en fundamentalisme uit eenzelfde moeder geboren zijn, n.l. uit de vrees voor gezond critisch denken. Een opmerking, die verzuimt, aan het fundamentalisme recht te doen, omdat het zijn probleem anders opzet, en die bovendien al weer de oogen sluit voor den ernst van de klacht, die ik ook wel onderschrijven wil, dat het best zou kunnen blijken, dat heel de „crisistheologie" een „vluchten" uit de moeilijkheden is, een avontuur, dat op de gevaren instormt, — in schijn, omdat met één slagwoord die gevaren alle ontweken zijn. En dan, wat een anti-calvinische tegenstelling tusschen geloof en wetenschap, tusschen den „binnenkant" en den „buitenkant" der dingen. Welk een verwarring als men den hartstocht (o, die Leidenschaft) van den drenkeling, die in zijn wanhoop om hulp roept, noemt de „derde wijze" van waarheid zoeken; een opmerking, die slechts in schijn de strenge eischen van Christus erkent en eerbiedigt.

Ik ga niet verder. Het spijt me, dat dit boekje gedrukt is; het kan niemand waarlijk helpen. En dat er gereformeerde bladen zijn, die het met hartelijke instemming begroeten, is mij een raadsel. Als dit boek waarheid spreekt, ligt de organisatie, die bedoelde bladen in stand hield, dadelijk tegen den grond. Vandaag zet men het kraantje open en morgen moet men weer klagend dwellen.

K. S.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Beroepen te:
Delft (als de Miss. pred. voor Solo op Java): J. H. Sillevius (Smilt te Semarang Java).
Kollumerpomp: J. R. Sybrandy, cand. te Steens.
Oude- en Nieuwe Wetering: P. C. Kunst, cand. halprr. te Deventer.

Bedankt voor:
Harlingen: R. J. v. d. Weerd te Leimuiden.
Leiden (vac. H. J. Kouwenhoven): W. A. Wieringa te Weesp.
Rotterdam (vac. G. Elshove): J. L. v. d. Wolf te Bussum.

Intrede te:
Ter Aar: D. Warnink, cand. Tekst: Psalm 33:22.

Beroepbaar.
De heer F. Boonstra, candidaat aan de Theol. School te Kampen, die door de classis Groningen der Geref. Kerken praeparatoir is geëxamineerd, wil gaarne een eventueel beroep der Kerken in overweging nemen. Zijn adres is: Zuidwoude (Gron.).

De heer J. Wagenaar, theol. cand. te Heer Hugowaard Zuid A 45, zal met ingang van 1 Jan. gaarne een eventueel beroep uit een der Geref. Kerken overwegen.

Mannenverenigingen.
Te Oosterbeek is een Geref. Mannenvereniging opgericht met aanvankelijk 20 leden.

Te Werkendam heeft de Kerkeraad der Geref. Kerk goudviseerd niet over te gaan tot het oprichten van een Geref. Mannenvereniging, omdat o.a. de uithuisigheid daardoor zou worden vergroot.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:
Vlaardingen: K. G. v. Smeden te Haarlem-Noord.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Tweetal te:
Aagtekerke: R. v. Neebhou te Terneuzen en M. Heijkoop te Utrecht.

Goes: J. Franje te Barneveld en M. Hofman te Krabbendijke.

Beroepen te:
Kampen: A. Vorhagen te Middelburg.

Meliskerke: M. Heijkoop te Utrecht.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:
Amsterdam (als hulppred.): H. M. Sasse te 's-Heerenberg.
Poven-Hardinxveld (toez.): J. Lekkerkerker te Molenaarsgraaf.
Erandwijk: J. H. Gunning E. Bzn. te Schoonhoven.
Glanerbrug (als hulppred.): W. M. v. Reijndam, cand. te Bergen op Zoom.
Gruide-Nieuwliet: J. W. v. Kooten te Heinkenszand.
Kampen (vac. A. v. d. Koop): W. L. Mulder te Voorthuizen.

Aangenomen naar:
Assen: D. v. d. Most v. Spijk te Geesteren.

Glanerbrug (als hulppred.): W. M. v. Reijndam, cand. te Bergen op Zoom.

Noordwijk-Binnen: W. W. Siddré te Zevenbergen.

Bedankt voor:
Groot-Ammer: D. J. v. d. Graaf te Ede (G.).

Haarlem (vac. L. D. Pool): Dr. G. P. v. IJffertson te Alkmaar.

Hantum: H. B. Spijkerhoer te Gaast.

St. Annaland: E. V. J. Japchen te Maarsseveld (G.).

Weisrüp: Th. A. Hoen te Workum.

Intrede te:
Steenwijkerwold: B. Dijkstra. Tekst: Ezech. 23:5.